

SVEA HOVRÄTT
Rotel 0603
060301

Mål nr M 5829-14

Rättelse/komplettering

Dom, 2015-02-13

Rättelse, 2015-02-16

Beslutat av: hovrättsrådet Henrik Löv

På grund av skrivfel har domens datum angetts 2015-05-13 istället för 2015-02-13. Domen rättas i detta hänseende.

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060204

DOM
2015-05-13
Stockholm

Mål nr
M 5829-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-05-23 i mål nr M 1360-14, se bilaga

KLAGANDE

Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

MOTPART

Hässleholm Miljö AB, 556555-0349
Box 104
281 22 Hässleholm

SAKEN

Anmälan om sluttäckning av Deponi 2000 vid Vankiva avfallsanläggning i Hässleholms kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom och Länsstyrelsens i Skåne län beslut 2014-03-04 (dnr 555-20935-2012) på så sätt att punkten 6 i länsstyrelsens föreläggande ska ha följande lydelse:

6. Material som används ovan tätskiktet ska uppfylla de av bolaget föreslagna värdena avseende utlakningshalter (bilaga 2 till länsstyrelsens beslut) och kriterierna för mindre känslig markanvändning enligt Naturvårdsverkets rapport 5976, september 2009.

För att säkerställa att riktvärdena för utlakning kan innehållas ska bolaget undersöka föroreningsinnehåll i samt lakningsegenskaper hos de massor som avses att användas. Kontrollen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Dok.Id 1189585

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) beslutade den 4 mars 2013 att Hässleholm Miljö AB (bolaget) skulle vidta vissa försiktighetsmått vid genomförandet av sluttäckning av Deponi 2000. I punkten 6 i länsstyrelsens beslut föreskrevs följande:

6. Material som används ovan tätskiktet ska uppfylla de av bolaget föreslagna platsspecifika riktvärdena, både avseende totalhalter och utlakningshalter (bilaga 2).

Bolaget överklagade länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen som ändrade punkten 6 i länsstyrelsens föreläggande till följande lydelse:

6. Material som används ovan tätskiktet ska uppfylla de av bolaget föreslagna platsspecifika riktvärdena, antingen avseende totalhalter eller utlakningshalter (bilaga 2).

YRKANDEN MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen har i *första hand* yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom såvitt avser ändringen av punkten 6 och fastställa länsstyrelsens beslut i den delen. I *andra hand* har länsstyrelsen yrkat att material som används ovan tätskiktet ska uppfylla de av bolaget föreslagna platsspecifika riktvärdena avseende totalhalter, att avsteg kan ske i de fall då enstaka platsspecifika riktvärden (totalhalter) tenderar att överskridas under förutsättning att det vid lakttest kan visas att utlakningen under lång tid (L/S 10) underskrider de värden som anges som riktvärden i Naturvårdsverkets handbok 2010:1. Totalhalterna får dock aldrig överskrida Naturvårdsverkets generella riktvärden för mindre känslig markanvändning.

Bolaget har i första hand motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom och i andra hand medgett att försiktighetsmått 6 får följande lydelse:

6. Material som används ovan tätskiktet ska uppfylla minst de krav som framgår av MKM. Med MKM avses massor som är förorenade upp till nivåer som motsvarar Naturvårdsverkets generella riktvärden för mindre känslig markanvändning. För att säkerställa att inte närområdet påverkas ska analyser av utlakningsegenskaperna för massorna genomföras och uppfylla riktvärde enligt bilaga 2 till länsstyrelsens beslut.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN**Länsstyrelsen**

Ur ett resurshållningsperspektiv godtar länsstyrelsen bolagets avsikt att återanvända massor i sluttäckningen under förutsättning att det inte innebär olägenhet för människors hälsa eller miljön. Mark- och miljödomstolens förändring av länsstyrelsens beslut innebär att totalhalter av föroreningar i materialet kan bli hur höga som helst, så länge utlakningshalterna uppfyller riktvärdena. Konsekvensen av detta är att man kan skapa en ny föroreningskälla. Förorenade ämnen i deponins ytskikt riskerar att finnas kvar i omgivningen, oavsett om föroreningarna genom utlakning riskerar påverka recipienter utanför verksamhetsområdet. Sluttäckningen har till syfte att kapsla in det deponerade materialet till skydd för recipienterna samt till främjande av en god framtida markanvändning. Att generera en ny föroreningskälla ligger inte i linje med detta synsätt.

Vid bedömning av vilka material som är lämpliga för sluttäckning bör verksamhetsutövaren i första hand utgå från materialets ursprung samt kontrollera föroreningshalter i materialet. För att säkerställa ett tillräckligt skydd för recipienterna bör, utöver föroreningsinnehåll (totalhalter), även utlakningsegenskaperna för materialet kontrolleras och vägas in i bedömningen av lämplighet. Först vid en sådan helhetsbedömning kan avgöras om sluttäckningen kan genomföras på ett hållbart sätt. Omfattningen av kontroll av halter och utlakning bör avgöras i samråd med tillsynsmyndigheten, utifrån kunskap om varifrån potentiellt sluttäckningsmaterial kommer, samt vilka försiktighetsmått som vidtagits i samband med den ursprungliga masshanteringen. Material för vilka enstaka platsspecifika riktvärden tenderar att överskridas, kan eventuellt användas för sluttäckning om det vid laktest kan visas att utlakningen under lång tid (L/S 10) underskrider de värden som anges som riktvärden i Naturvårdsverkets handbok 2010:1 (samma riktvärden som bolaget yrkat). Totalhalterna bör dock aldrig överskrida Naturvårdsverkets generella riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKM). Man bör som verksamhetsutövare ha i åtanke att riktvärdena för MKM inte tagits fram i syfte att avgöra om massor är lämpliga att använda vid återvinning för varierande anläggningsändamål, utan för hantering av massor vid genomförande av saneringsåtgärder. Sluttäckta deponier kommer

visserligen att utgöra verksamhetsområden under lång tid, samtidigt som en mer långsiktig markanvändning måste beaktas. Generell användning av s.k. "MKM-massor" vid sluttäckning av deponier innebär i praktiken att föroreningar flyttas mellan olika platser. Den kontroll över var föroreningar finns lokaliserade som uppnås genom korrekt genomförda avhjälpandeåtgärder riskerar därmed att gå förlorad. Det är inte förenligt med miljö kvalitetsmålet "Giftfri miljö" att myndigheter och domstolar godkänner inrättande av nya föroreningskällor.

Platsspecifika riktvärden, anpassade till markanvändning och belastning på recipient, bör användas vid sluttäckning av Deponi 2000. Bolaget har uppgett att ett fullgott skydd av recipienten uppnås om material som används ovan tätskiktet uppfyller minst de nivåer som framgår av MKM samt de riktvärde för urlakning som anges enligt tabell (L/S 10). Om Mark- och miljööverdomstolen anser att bolagets bedömning är godtagbar, dvs. att skydd av recipienten är fullgott, godtar länsstyrelsen att material upp till MKM används under de förutsättningar om utlakning som nämns ovan. Om riktvärden enligt MKM tillämpas medför detta dock ett ansvar för verksamhetsutövaren att se till att ha kvar samma exponeringsförutsättningar till dess massorna inte längre innehåller eller avger föroreningar.

Med hänsyn till behov hos recipienten måste bolaget, utifrån en platsspecifik bedömning, visa att användning av massor med föroreningshalt upp till MKM ger tillräckligt skydd för vattenrecipienten. Detta innebär att företaget bör åläggas att undersöka föroreningsinnehåll i samt lakningsegenskaper hos de massor som kommer användas utanför sluttäckningens tätskikt. En gedigen kvalitetssäkring av använda massor ska tillämpas vid utförande av sluttäckningen. Provtagningens omfattning bör utgå ifrån bland annat ursprung, typ av massor, föroreningstyper och hur ämnena kan vara fördelade i jorden.

Länsstyrelsen förordar självklart återvinning av schaktmassor i möjligaste mån och noterar att en avslutad deponi förblir verksamhetsområde under en lång följd av år. Detta betyder dock inte att det ter sig försvarbart att skapa nya förorenade områden, varvid MKM-massor återvinns utan ingående kvalitetssäkring, genom god mottagningskontroll och kontinuerlig vidare provtagning.

Det finns även anledning att betvivla rikligheten av mark- och miljödomstolens dom i formellt hänseende. Mark- och miljödomstolen har delvis ändrat länsstyrelsens beslut utan att kommunicera överklagandet med länsstyrelsen. Länsstyrelsen har därmed inte haft möjlighet att bemöta bolagets överklagande.

Bolaget

Resurshushållningen väger över vid en skälighetsavvägning. Detta motiveras särskilt mot bakgrund av att en deponi under mycket lång tid framöver utgör ett förorenat område som inte ska användas för andra ändamål. Lokaliseringen i samband med prövningen av deponin baserades bl.a. på att området, även sett under en mycket lång tid, ska behålla sin status som "restriktiv användning". Det bör noteras att det inte ligger i bolagets intresse att lägga några massor ovan tätskikt som överstiger Naturvårdsverkets generella riktvärden för mindre känslig markanvändning. Om Mark- och miljööverdomstolen väljer att fastställa mark- och miljödomstolens dom och lydelsen av försiktighetsmått 6 vill bolaget förtydliga att det inte kommer att innebära att några massor överstigande MKM läggs ovan tätskikt på Deponi 2000.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan om bristande kommunikering

Av mark- och miljödomstolens dagboksblad framgår det, som länsstyrelsen påpekat, att mark- och miljödomstolen avgjort målet utan att ge länsstyrelsen tillfälle att yttra sig över bolagets överklagande. Mark- och miljööverdomstolen har berett parterna tillfälle att yttra sig över om de anser att målet bör återförvisas med anledning av felet. Parterna har uppgett att ett eventuellt fel kan avhjälpas vid Mark- och miljööverdomstolen. Med hänsyn till detta och då länsstyrelsen nu fått tillfälle att yttra sig saknas anledning att återförvisa målet till mark- och miljödomstolen.

Försiktighetsmått 6 – material utanför tätskiktet

Vid sluttäckning av en deponi ska de försiktighetsmått föreskrivas som behövs för att motverka skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljö samtidigt som hänsyn ska tas till principen om resurshushållning (2 kap. 3 och 5 §§ miljöbalken).

Skydd för människors hälsa och markmiljön

Som länsstyrelsen har påpekat innebär den utformning som försiktighetsmått 6 fick genom mark- och miljödomstolens dom att föroreningsinnehållet i massorna kan bli hur högt som helst så länge som riktvärdena avseende utlakning innehålls. Detta är naturligtvis inte rimligt och har sannolikt inte heller varit mark- och miljödomstolens avsikt. För att säkerställa ett tillräckligt skydd för människors hälsa och markmiljö måste föroreningsinnehållet i det material som används utanför tätskiktet begränsas genom krav på försiktighetsmått. Frågan är hur långtgående krav som bör ställas. Vid denna bedömning ska hänsyn tas till områdets användningsätt på lång sikt och vikten av en god resurshushållning.

Bolaget har efter åläggande från länsstyrelsen gjort en platsspecifik bedömning avseende uppläggning av massor samt analyserat utlakningen av befintliga massor. Faktorer som vägts in i den platsspecifika bedömningen är bl.a. lokalisering av deponin, tillgänglighet för allmänheten, framtida användning av området samt hantering av dräneringsvatten från sluttäckningen. Bolaget har i sin utredning anfört att deponin skiljer sig från vad som kan anses vara en typisk deponi enligt Naturvårdsverkets handbok 2010:1 då deponin inte är belägen nära en tätort och sannolikheten för att området skulle övergå till att bli ett rekreationsområde bedöms som liten och ligger i så fall mycket långt fram i tiden. Bolaget har dock samtidigt angett att det är förenat med osäkerhet att uttala sig om områdets användning om 100 år. Av bolagets utredning framgår bl.a. följande. Deponin ligger mitt inne i avfallsanläggningens verksamhetsområde som är beläget ca 7 km nordväst om Hässleholms tätort och ca 2 km väster om Vankiva. En detaljplan upprättades 2005 i samband med en omprövning av verksamheten och enligt denna framgår att avfallsanläggningen har en verksamhetszon på cirka 100 ha omgärdad av en skyddszon på ett antal hundra meter. Allmänheten har inte tillträde till området. Enligt bolaget kommer det dröja 50-100 år innan nuvarande anläggning är fullt utnyttjad. Enligt planerna är anläggningens nya deponi full mellan 2070-2100 beroende på inflöde av avfall.

Utifrån den platsspecifika bedömningen har bolaget redovisat halter som beträffande nickel och PAH-M överensstämmer med de halter som anges i Naturvårdsverkets handbok 2010:1 om återvinning av avfall för anläggningsarbeten, medan övriga halter överstiger handbokens nivåer. Samtliga halter ligger inom ramen för vad som är acceptabelt för massor för mindre känslig markanvändning. De av bolaget redovisade platsspecifika halterna överensstämmer med vad länsstyrelsen har föreskrivit som försiktighetsmått. Bolaget och länsstyrelsen tycks sålunda vara överens om att det utifrån den platsspecifika bedömning som bolaget gjort och vad bolaget uppgett om områdets framtida användning, inte är motiverat att föreskriva haltnivåer enligt Naturvårdsverkets handbok utan att massor innehållande högre halter kan godtas. Länsstyrelsen anser dock att massorna ska uppfylla de totalhalter som bolaget redovisat som platsspecifika värden, medan bolaget anser att det är tillräckligt att massorna uppfyller kriterierna för mindre känslig markanvändning.

Mark- och miljööverdomstolen har i flera avgöranden (bl.a. MÖD 2007:29 och MÖD 2008:7) tagit ställning till frågan om vilka krav som ska ställas på material utanför sluttäckningens tätskikt. Domstolen har funnit att en avslutad deponi för lång tid framöver måste betraktas som ett förorenat område som kommer att kräva särskild tillsyn och föreskrifter om restriktiv användning av marken. Domstolen har i domarna kommit fram till att massor som uppfyller kraven på mindre känslig markanvändning får nyttiggöras för konstruktionsändamål i deponis sluttäckning utanför tätskiktet och att detta överensstämmer med principen om resurshushållning i 2 kap. 5 § miljöbalken.

Vad som framkommit om lokaliseringen av den nu aktuella deponin motiverar inte att i detta fall göra en annan bedömning än vad Mark- och miljööverdomstolen tidigare gjort när det gäller möjligheterna att använda massor som uppfyller kraven på mindre känslig markanvändning utanför deponins tätskikt. En sådan användning överensstämmer även i detta fall bäst med principen om resurshushållning i 2 kap. 5 § miljöbalken.

Skydd för recipient

Utredningen i målet visar att det är motiverat med särskilda försiktighetsmått med hänsyn till recipientförhållandena på platsen. Länsstyrelsen och bolaget är överens om

att det material som används utanför deponins tätskikt ska klara de riktvärden avseende utlakningshalter som bolaget föreslagit och som länsstyrelsen beslutat om. Dessa riktvärden motsvarar också de värden som anges i Naturvårdsverkets handbok. Genom att föreskriva dessa värden som försiktighetsmått uppnås ett tillräckligt skydd för recipienten.

För att säkerställa att värdena för utlakning kan innehållas bör det föreskrivas att det ankommer på bolaget att undersöka föroreningsinnehåll i samt lakningsegenskaper hos de massor som avses att användas. Utformningen och omfattningen av kontrollen bör ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Sammanfattningsvis innebär detta att mark- och miljödomstolens dom samt länsstyrelsens beslut avseende utformningen av försiktighetsmått 6 ska ändras på det sätt som framgår av domslutet.

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv, Eywor Helmenius, Malin Wik, referent, och tekniska rådet Yvonne Eklund (skiljaktig).

Föredragande har varit David Sandberg.

Skiljaktig mening, se nästa sida.

Skiljaktig mening

Tekniska rådet Yvonne Eklund är skiljaktig och anser att de av bolaget framtagna platsspecifika värdena för halter ska föreskrivas.

I målet finns en osäkerhet kring hur området kommer att användas i framtiden. Klart är i vart fall att området kommer att användas och utnyttjas av bolaget ytterligare mellan 50-100 år. Bolaget har i utredningen om platsspecifika värden angett att området därefter kan bli tillgängligt för allmänheten. Enligt min mening är det en viktig aspekt att ta hänsyn till vid bedömningen.

Bolaget har efter att de platsspecifika värdena tagits fram yrkat på att det istället är mindre känslig markanvändning (MKM) som ska gälla för de massor som används vid sluttäckningen. Bolagets motiv är att enligt rättspraxis gäller att förorenade massor upp till nivåer som motsvarar MKM är krav som är rimliga vid en skälighetsavvägning mellan kostnad, resurshushållning och miljönytta.

Den praxis som växt fram under åren har utgått från en syn att resurshushållning ska väga tungt vid avgörandet av vilka massor som ska få användas vid sluttäckning. Att det är fritt att generellt använda förorenade massor upp till MKM är enligt min mening en felaktig tolkning. Utgångspunkten i miljöbalken och vid dess tillämpning är att en individuell bedömning ska ske som grundas på förhållandena i det enskilda fallet. Flera av de domar, som idag utgör praxis, kom innan Naturvårdsverkets handbok 2010:1 fanns och utgick från Naturvårdsverkets listor som egentligen är framtagna för förorenade områden. Ett av målen har dock avgjorts efter att Naturvårdsverkets handbok kom ut. I mål MÖD 2011:5 har domstolen angett att Naturvårdsverkets handbok inte föranleder någon annan bedömning och att massor upp till MKM kan användas på deponin ifråga. Samtidigt slog man i denna dom också fast att platsspecifika värden för utlakning till recipienten skulle tas fram. Naturvårdsverkets handbok anger just att platsspecifika värden ska användas för utlakning men gör det även för totalhalten.

Skillnaden med nu aktuellt mål jämfört mot MÖD 2011:5 är att man här har tillgång till framtagna platsspecifika värden vilket man inte hade i det andra målet. Nu finns alltså redovisat vilka värden man behöver förhålla sig till för att människors hälsa och miljön inte ska ta skada vid sluttäckning av den aktuella deponin. I målet handlar det alltså inte om användningen av MKM jämfört mot mer jungfrulig råvara vilket var fallet i MÖD 2011:5. Istället handlar det om att de massor som ska användas ska klara de platsspecifika värdena eller MKM. Enligt min mening är det en väsentlig skillnad.

Jag anser att utgångspunkten måste vara att man beaktar de specifika förutsättningarna som finns vid denna deponi med målet att ge ett tillräckligt skydd för människors hälsa och miljön samt att göra en avvägning mot resurshushållningsprincipen.

I målet saknas uppgifter från bolaget kring vad användningen av bolagets egna platsspecifika värden skulle innebära ekonomiskt jämfört mot att bolaget skulle använda MKM. Det saknas därmed underlag att vidare göra en bedömning kring skäligheten. Bolaget har inte heller direkt anfört att det skulle vara oskäligt utan argumenterat utifrån vad som utgör gällande praxis.

I målet har det inte heller framförts någon argumentation från bolaget om att det skulle vara ett orimligt krav ur resurshushållningssynpunkt att de platsspecifika värdena föreskrivs. Tvärtom har bolaget i sin redovisning till länsstyrelsen redogjort för att man ska kunna klara nivån för de platsspecifika värdena och att man kan driva behandlingen av förorenade jordar ner mot känslig markanvändning. Det finns i detta mål alltså ingen anledning att utgå från att resurshushållningen skulle vara särskilt avgörande för att motivera användningen av massor upp till MKM. I stort verkar det som att de hårdare kraven med platsspecifika värden ändå kommer att innebära att samma massor kommer att nyttjas.

Vid en avvägning mellan en god resurshushållning och om förutsättningarna vid deponin ger att ett rimligt skydd för människors hälsa och miljön framstår det som fullt möjligt att använda de platsspecifika värdena i detta fall.

I målet har dock framkommit att bolaget idag endast har kännedom om 10 % av de massor som behövs för kommande sluttäckning. Med hänvisning till detta har länsstyrelsen ett andra yrkande som går ut på att det skulle kunna vara möjligt att göra vissa avsteg från de platsspecifika värdena vid vissa särskilda skäl upp till MKM. Det är det försiktighetsmålet som jag anser hade varit bäst i detta mål.

I övrigt delar jag domstolens bedömning.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-05-23
meddelad i
Växjö

Mål nr M 1360-14

KLAGANDE

Hässleholm Miljö AB, 556555-0349
Box 104
281 22 Hässleholm

MOTPART

Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Skåne län beslut den 4 mars 2014 i ärende nr 555-20935-2012, se bilaga 1

SAKEN

Anmälan om sluttäckning av Deponi 2000 vid Vankiva avfallsanläggning

DOMSLUT

1. Mark- och Miljödomstolen ändrar lydelsen av punkten 6 i Länsstyrelsen i Skåne läns föreläggande till följande lydelse:
Material som används ovan tätskiktet ska uppfylla de av bolaget föreslagna platsspecifika riktvärdena, antingen avseende totalhalter eller utlakningshalter bilaga 2).
2. Domslutet får verkställas utan hinder av att det ännu inte har vunnit laga kraft.

Dok.Id 289260

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:30 -

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Skåne län (nedan Länsstyrelsen) beslutade den 4 mars 2014 med stöd av 2 kap. 3 § miljöbalken jämte 32 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall att Hässleholm Miljö AB (nedan Bolaget) skulle vidta nedanstående försiktighetsmått vid genomförandet av sluttäckning av Deponi 2000.

1. Bolaget ska senast tre månader innan sluttäckning av Deponi 2000 påbörjas lämna in förslag på kvalitets- och kontrollplan till Länsstyrelsen. Utläggning av tätskikt får inte påbörjas innan tillsynsmyndigheten godkänt kvalitets- och kontrollplanen.
2. Då sluttäckning av Deponi 2000 (deletapperna 1A-1F samt sluttäckt yta i bilaga 1) är klar ska den besiktigas av en oberoende besiktningsman. Besiktningsrapporten ska skickas in till tillsynsmyndigheten tillsammans med en sammanställning och utvärdering av hur arbetet kontrollerats och dokumenterats. Tillsynsmyndigheten ska ges möjlighet att närvara vid besiktningen.
3. Det ska senast 1 år efter att sluttäckningen av Deponi 2000 är slutförd finnas en skötselplan med syfte att undvika olämplig vegetation på området.
4. Minsta tillåtna lutning är 1:20 och maximal tillåten släntlutning är 1:3.
5. Deponigas ska samlas upp och omhändertas under deponins efterbehandlingsfas.
6. Material som används ovan tätskiktet ska uppfylla de av bolaget förslagna platsspecifika riktvärdena, både avseende totalhalter och urlakningshalter (bilaga 2).
7. Sluttäckning av Deponi 2000 ska vara slutförd senast 8 år efter att detta beslut vunnit laga kraft.

YRKANDEN M.M.

Hässleholm Miljö AB har hos mark- och miljödomstolen överklagat yrkat att försiktighetsmått 6 ska ändras till följande lydelse:

6. Material som används ovan tätskiktet ska uppfylla minst de krav som framgår av MKM. Med MKM avses massor som är förorenade upp till nivåer som motsvarar

Naturvårdsverkets generella riktvärden för mindre känslig markanvändning. För att säkerställa att inte närområdet påverkas ska analyser av urlakningsegenskaperna för massorna genomföras och uppfylla riktvärde enligt tabell nedan

Ämne	Urlakning L/S 10 (mg/kg)
Arsenik	0,4
Bly	0,3
Kadmium	0,007
Koppar	0,6
Krom	0,3
Kvicksilver	0,01
Nickel	0,6
Zink	3
Klorid	11 000
Sulfat	8 500

Bolaget har vidare yrkat att Länsstyrelsens beslut i övrigt får tas i anspråk innan beslutet vinner laga kraft, att massorna ska laktestas för att ytterligare säkerställa skydd av recipient, att gränser för tillåtna massor sätts i linje med de krav på urlakning som finns i Naturvårdsverkets handbok *Återvinning av avfall i anläggningsarbeten 2010:1*, samt att verkställigheten lämnas som ett delbeslut för att bolaget utan dröjsmål ska kunna påbörja arbetet med sluttäckningen.

GRUNDER

Som grund för yrkandet har Bolaget uppgett i huvudsak följande. Dessa åtaganden vad gäller skyddsskiktet ger ett fullgott skydd av recipienten. Hänsyn bör tas till att mängden tillfört dagvatten från ytan motsvarar en ringa del av det totala flödet i Prästabäcken. Vid användande av MKM kan kompletterande analyser på urlakning utföras för att säkerställa skydd av recipienten. Ett materials benägenhet att laka ur är det som påverkar den yttre miljön och under förutsättning att riktlinjer för detta ligger på en rimlig nivå bör det vara urlakningsegenskaper och inte totalhalter som styr vilka massor som kan alternativt inte kan användas. Enligt Länsstyrelsens handledning från 2012-07-05 om sluttäckning behövs det ingen vidare utredning under förutsättning att halterna, total- eller lakhalter, klarar handbokens krav. Då de

yrkade lakningsgränserna överensstämmer med handbokens krav bör det således inte vara nödvändigt att sätta hårdare krav på totalhalterna än MKM.

Av den utredning som presenterades av Bolaget i september 2012 framgår att de riktvärden som finns föreslagna i handboken i många fall är betydligt högre än de som uppmätts i Bolagets lämpliga jordar och jordblandningar. Detta trots att totalhalterna i Bolagets jordar i flera fall är högre än handbokens satta värden. Detta gör att det bör ses som rimligt att godta totalhalter på en nivå motsvarande MKM.

En nyligen utförd utredning av Prästabäcken visar att den har låga naturvärden, är delvis påverkad och är måttligt känslig. Inventeringen är gjord utifrån metoden NKP+. Metodiken som är framtagen av WWF (Världsnaturfonden) är ett verktyg för att bedöma Naturvärde, Påverkan, Känslighet och Plusvärde på ett vattendrag (*Rapport – Vankiva järnvägsdepå, Naturmiljöinventering*). I bolagets komplettering från 2012 framgår att uppskattat avrinningsområde för Prästabacken, där vatten som från deponin ska ledas ut, är ca 2 km² samt att avrinningen i området är ca 9,5 l/s, km². Den deponiyta som ska sluttäckas är 10,8 ha. Detta innebär att bäcken som högst kommer att innehålla 5 % dagvatten från den sluttäckta deponin.

Miljööverdomstolen har i ett antal vägledande domar (M 7856-06, M1813-07, M 7008-08 och M 2557-10) beslutat att sluttäckning med jordmassor som är förorenade upp till nivåer som motsvarar Naturvårdsverkets generella riktvärden för MKM är krav som är rimliga vid en skälighetsavvägning mellan kostnad, resurshushållning och miljönytta.

Vad avser risken för framtida miljöpåverkan uttalar Miljööverdomstolen följande:
En avslutad deponi måste för lång tid framöver betraktas som ett förorenat område som kommer att kräva särskild tillsyn och föreskrifter om restriktiv användning av marken. För ett sådant område behöver knappast som försiktighetsmått enligt 2 kap. 3 § miljöbalken ställas krav på användning av jungfruliga massor. Det kan inte anses förenligt med principen om resurshushållning enligt 2 kap. 5 § miljöbalken.

Vad avser frågan om Naturvårdsverkets handbok 2010:1 om återvinning av avfall har Miljööverdomstolen uttalat följande i den senaste vägledande domen (M 2557-10):

Naturvårdsverkets ställningstagande i den handbok som givits ut efter de redovisade domarna föranleder inte Miljööverdomstolen att nu ändra sin praxis. Bolagets yrkande ska således bifallas.

En viktig aspekt att lyfta är således resurshållning. Massor med en föroreningsgrad upp till MKM går i dagsläget inte att avsätta i samhället och i praktiken innebär detta att massorna måste deponeras. Bolaget anser att deponering av dessa massor går emot principen med resurshushållning. Bolaget menar vidare att dessa massor är utomordentligt väl lämpade att nyttjas på deponin som massor i exempelvis skyddsskiktet under förutsättning att massorna klarar uppsatta urlakningskrav.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Enligt praxis ska MKM tillämpas vid sluttäckning av deponier, om det inte finns skäl att ta hänsyn till känsliga vattenrecipientförhållanden. Hässleholms Miljö AB:s föreslagna platsspecifika riktvärden för halt i jord bl.a. har baserats på en bedömning av påverkan på vattenmiljön. De platsspecifika riktvärdena får därför anses ta hänsyn till recipientförhållandena på platsen.

Domstolen anser att de platsspecifika riktvärdena innebär att jordmassor som uppfyller dessa sannolikt kan användas utan risk för vattenrecipienten utan att närmare lakteter behöver utföras. Det bör av resurshushållningsskäl kunna vara möjligt att använda jordmassor med högre halter om urlakningsegenskaperna är sådana att riktvärdena uppnås. Det föreligger då inte skäl att ställa krav på att både kriteriet för halt i jord och kriteriet för halt i lakvätska ska uppfyllas samtidigt. Bolaget har i yrkandet åtagit sig att även göra lakteter vid användning av MKM-klassade material. Eftersom MKM-klassade jordar i vissa fall inte direkt kan användas utan lakteter finns inte skäl att ange MKM-värden. Om villkoret

utformas så att platsspecifika riktvärden för halt i jordmassor alternativt riktvärden för utlakningsvätskan används har tillräcklig säkerhet skapats för att sluttäckningsmassorna inte medför negativ miljöpåverkan av någon betydelse. Då råder inte heller någon tveksamhet angående när lakteter ska utföras. Länsstyrelsens beslut under punkten 6 ska därför ändras i enlighet med detta och överklagandet därmed delvis bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 13 juni 2014. Prövningstillstånd krävs.

Anders Enroth

Bruno Bjärnberg

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anders Enroth, ordförande, och tekniska rådet Bruno Bjärnberg. Föredragande har varit beredningsjuristen Lena Sjöberg.